

EVÄITÄ ELÄMÄNTARINAN KIRJOITTAMISEEN

Kouluspäivän tavoitteena on oppia näkemään mahdollisuuksia, joita itse kullakin on käytössä oman elämän hahmottamisessa ja sen pohjalta tarinoiden kirjoittamisessa.

Ota mukaan elämäsi liittyvä vanha valokuva ja pieni esine.

Lounas kello 12.00–13.00 samassa rakennuksessa

Iltapäiväkahvi ja pulla klo 14.30–15.00 koulutustilassa

Sisällysluettelo

Ennakkotehtävä: Elämäntarinan nimi	2
Miten hahmottaa elämäntarinan kokonaisuutena?	3
Listat ja luettelot	3
Miellekartat ideoinnin ja jäsentämisen apuna	3
Elämänpolun mutkat, kuopat ja kukkulat	4
Miten virkistää muistia?	5
Valokuvat kertovat	5
Yhdessä muisteleminen	5
Esineet kantavat merkityksiä	6
Rentoutuminen ja muistelu	6
Miten kirjoittaa muistoista?	7
Kertojan ääni ja näkökulmat	7
Kertomisen muotoja ja dramatiikan luomista	7
Sananvapaus ja yksityisyyden suoja	8
Miten tehdä elämäntarina kirjaksi?	9
Kertaus	10
Kotitehtävä	10

Ennakkotehtävä: Elämäntarinan nimi

Anna elämäntarinallesi kuvaava nimi, joka kiteyttää jotakin olennaista elämästäsi! Keksi muutama nimiehdotus.

Ryhmän keksimät nimiehdotukset:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.

Miten hahmottaa elämäntarinan kokonaisuutena?

Elämäntarinan kokonaisuutta voi hahmottaa erilaisin harjoittein, muun muassa tekemällä miellekarttoja, listoja ja luetteloja.

Listat ja luettelot

Kirjoita elämäntarinasasi s. 63

Opettele luova listojen ja luetteloiden teko! Ne ovat oivia apuvälineitä siinä vaiheessa, kun hahmotat aihepiiriäsi ja kokoat aineistoa kirjoittamista varten. Listaamista ja luettelointia voi tehdä myös tekstissä.

Miellekartat ideoinnin ja jäsentämisen apuna

Kirjoita elämäntarinasasi s. 65

Miellekartan teet esimerkiksi siten, että kirjoitat paperin keskelle tarkasteltavan asian, mielellään yhdellä kahdella sanalla. Voit piirtää ympyrän tai nelikulmion sanan ympärille tai antaa sen olla sellaisenaan. Vetele viivoja tästä keskeisestä käsitteestä ja kirjoita viivan päähän sana tai lause, joka kuvaa tuon käsitteen osaa.

Elämänpolun mutkat, kuopat ja kukkulat

Kirjoita elämäntarinasasi s. 66

Piirrä paperille vapaamuotoinen kuvio, vaikkapa polku, joka ilmentää tähänastista elämääsi kokonaisuudessaan. Kuvio voi olla tasainen, mutkainen tai mäkinen, saha-laitainen, kumpuileva tai kuoppainen. Merkitse kuvioon vuosilukuja ja muita ajankohtia sekä tapahtumia. Voit piirtää kuvia, symboleja ja merkkejä, jotka kertovat elämäsi tapahtumista.

Miten virkistää muistia?

Valokuvat kertovat

Kirjoita elämäntarinasasi s. 108

Valokuvat ovat kuin ikkunoita, joista pääsemme kurkistamaan menneisyyteemme tai vieraisiin tapahtumiin. Kerro jollekulle perheenjäsenelle tai tuttavalle tärkeästä valokuvasta, siinä olevista ihmisistä. Mikä on tilanne, aika ja paikka? Mikä on tunnelma? Mihin elämänvaiheeseen kuva liittyy? Mitä muistoja kuva tuo mieleesi?

Yhdessä muisteleminen

Kirjoita elämäntarinasasi s. 42

Kaikille meille tuttu muistelemisen menetelmä on turiseminen sukulaisten, ystävien, tuttavien, työtoverien ja joskus ventovieraiden kanssa, kun suotuisa tilanne sattuu kohdalle. Yhdessä muistelu kirkastaa unohtuneita muistoja ja tarjoaa uusia näkökulmia historiaamme. Yhdessä muistelun voima ja ihanuus on siinä, että kun jaamme muistojamme, muistamme enemmän. Enkä tarkoita pelkästään sitä, että muistamme yhteensä ja yhdessä määrällisesti enemmän, vaan että omat muistomme rikastuvat, saavat lisää yksityiskohtia ja vivahteita, kun maltamme kuunnella toisten muistelua.

Esineet kantavat merkityksiä

Kirjoita elämäntarinasasi s. 113

Sinulla on tallessa esineitä, joilla ei ole enää käytännön virkaa eikä suurta rahallista arvoa. Silti haluat säilyttää niitä. Niillä on muistoarvoa. Ne kantavat merkityksiä, omalla olemassaolollaan muistuttavat sinua eletystä elämästä.

Rentoutuminen ja muistelu

Kirjoita elämäntarinasasi s. 45

Ruumiillisen ja henkisen rentoutumisen tarkoituksena on rauhoittua ja hiljentyä muistelemiseen, heittää arkihuolet pois vähäksi aikaa ja keskittyä hetkeksi vain elämäntarinan kirjoittamiseen. Rentoutus rauhoittaa mielesi otolliseksi muistelemiselle ja muistoille. Tietoinen rentoutuminen, hengittäminen syvään ja rauhallisesti, ja jonkin ajankohdan, kehitysvaiheen, tapahtuman tai ihmisen muistelemisen mahdollistavat parhaimmillaan sen, että tapahtumat, kokemukset, ihmiset ja ihmissuhteet, esineet, tunteet ja tunnelmat heijastuvat mielesi valkokankaalle elävinä kuin elokuvassa.

Miten kirjoittaa muistoista?

1. Tarinan kerronnan kaksi tärkeää kysymystä ovat
 - a. Kuka tai mikä kertoo?
 - b. Kenen tai minkä näkökulmasta kertoo?
2. Kertomuksessa on alku, keskikohta ja loppu.
3. Muistin epäluotettavuus voi olla esillä kertomuksessa.

Kertojan ääni ja näkökulmat

Kirjoita elämäntarinasi s. 127

Kertojan rooleja:

- Muisteleva kertoja
- Eläytyvä kertoja
- Tulkitseva kertoja

Kertojan näkökulma voi vaihdella kerrontahetken näkökulmasta tapahtumahetken näkökulmaan.

Kertoja voi vuoroin eläytyä tapahtumaan, vuoroin etääntyä tapahtumista kertomistilanteeseen.

Kertoja voi tehdä tulkintoja ja johtopäätöksiä muistamistaan ja kertomistaan asioista.

Kertomisen muotoja ja dramatiikan luomista

Kirjoita elämäntarinasi s. 136 ja 139

- **Kerronta** tiivistää ja sitoo muihin kertomisen muotoihin.
- **Kuvaus** tuo lähelle ja havainnollistaa.
- **Kiihdytyksiä** ja **suvantovaiheita** luodaan vuorottelemalla kerrontaa ja kuvausta.
- **Dialogi** syventää henkilöitä, välittää tietoa, kuvaa ristiriitoja.
- **Dialogikohtausten** rakentaminen on hyvä keino luoda tarinaan voimakasta **läsnäolon** ja **dramatiikan** tuntua.
- **Ennakoinnit** ja **vihjeet tulevasta** luovat odotuksia, ne houkuttelevat lukemaan.
- **Aukot** eli kertomatta jättäminen, herättävät kysymyksiä, pakottavat nekin lukemaan, jotta lukija saisi tietää.
- **Takaumat** kertovat, mitä tarinassa on aiemmin tapahtunut.

Sananvapaus ja yksityisyyden suoja

Perustuslaissa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa on säädetty **sananvapaudesta**. Suomessa saa ilmaista, kirjoittaa ja julkaista sekä vastaanottaa viestintää **ilman ennakkosensuuria**.

Elämäntarinan kirjoittajan tulee muistaa lähinnä kaksi rajoitusta.

1. **Valheellisen tiedon levittäminen** jostakin henkilöstä on **kunnianloukkaus** ja rangaistavaa.
2. Samoin on rangaistavaa **levittää yksityisyyteen kuuluvaa** tietoa, vaikka sinänsä totta, mutta **joka voi vahingoittaa toista henkilöä**.

Joukkajulkaisuvälinettä käyttäen kyseessä on **törkeä tekomuoto**.

Vaatii kuitenkin asianomistajan toimia, rikosilmoitusta, jotta mahdollinen rikos otetaan syyteharkintaan. Esimerkiksi tapaus pääministeri Matti Vanhanen vs. Susanna Ruusunen eteni korkeimpaan oikeuteen asti.

Suomen perustuslaki

10 §

Yksityiselämän suoja

Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.

Lailla voidaan säätää lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana.

12 §

Sananvapaus ja julkisuus

Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Lailla voidaan säätää kuvaohjelmia koskevia lasten suojelemiseksi välttämättömiä rajoituksia.

Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Miten tehdä elämäntarina kirjaksi?

Kirjan tekeminen on prosessi:

- > Suunnittele
- > Kirjoita
- > Kuvita
- > Toimita
- > Taita
- > Painata
- > Jakele

Omakustantajia palvelevia yrityksiä:

- BoD – Books on Demand
 - Saksalainen yritys, jolla on Suomessa toimipiste
 - Oman kirjan tilaus alkaen 1 kappaleesta
 - Myös E-kirja
 - Laaja myyntiverkosto
 - <https://www.bod.fi/>

- Mediapinta
 - Suomalainen yritys
 - Erilaisia sopimuksia
 - palvelukustanne, täyskustanne, omakustanne, E-kirja
 - <http://www.mediapinta.fi/>

Kertaus

Päivän tärkeimpiä ajatuksiasi:

1.

2.

3.

Kotitehtävä

Ota päivän opit ja oivallukset käyttöön!

Kirjoita kertomus, jossa käytät hyväksi päivän aikana oppimiasi asioita.

Pituus 1-10 sivua.

Lähetä teksti osoitteeseen

montonentimo13@gmail.com